

Laatste Reis.

zeide zij mij, terwijl zij de tong tegen haar verhemelte sloeg, „ik deed niet onder voor de beste dansers, *Baja* (vriend) het is zoo aangenaam de *Kwekwa banja* (snaren-instrument) te hooren spelen! Als ik aan dien tijd denk, komt alles mij nog als den dag van gisteren voor oogen.

„Bij al wat heilig is,” zoo ging zij met zachten stem voort, „zoo verzeker ik u, dat alles wat ik u nu vertellen zal, waarheid is, omdat blanken er niet aan gelooven willen, en maar steeds volhouden, dat het bijgeloof is.

„Welnu dan, ik heb bijgewoond, toen men winti danste, dat een man een gloeiend kapes, dat een half uur in het vuur was geweest, heeft afgelikt totdat het ijzer geheel bekoeld was. De man kreeg niet het minste letsel. Daarna nam de winti-man een scheermes en sneed verschillende anderen hun tong af. Van een vrouw sneed hij die geheel af, en legde haar op een wit bord met spiritus, om haar daarna weër aan het stuk, dat nog in den mond was blijven zitten, vast te lijmen. Geen mensch, die zien kon, waar de tong afgesneden was geweest!”

„De vroegere negers — *masra. na plei foeloe nanga dem* (meneer, maak geen gekheid over hen). — deden een heele boel.

„Wat deden ze nog meer?” vroeg ik weër.

„Er was een bekend weglooperskamp, genaamd *no meri mi* (laat mij met vrede),” zoo ging zij voort, „daar werd op de schildpad gekeken (voorspeld), zeggen de oude menschen, en alles kwam uit; zij verstonden de ware zwarte kunsten. *Masra*, u gaat me niet gelooven, maar er zijn nog van die soort geweren, wier kogels niet raken, al mikt men nog zoo juist.”

O, ja, dat is een feit,” merkte de goudvelver op, „*ma a de dangra soema hede* (maar dit gaat het menschelijk verstand te boven).”

„Hum,” zuchtte de vrome waschvrouw, „ge moogt er niet aan gelooven, maar die dingen bestaan, dat weet men zelfs tot in *bakra koudre* (het land der blanken, Nederland).”

„*Masra*,” vroeg ze me weer, „u gelooft zeker ook niet aan *wisi* (vergiftigen), maar het bestaat, hoor! Ze hebben moeite gedaan om mij van kant te maken, maar *mi akra* (mijn tegengif) is sterker dan het hunne.”

„Meneer er zijn verborgenheden, geloof mij,” verzekerde de goudvelver. „Op de voormalige plantage Groot-Meerzorg kon de rietmolen geen dienst doen, alvorens hij menschenlever of een menschenhart ten geschenke had gekregen.”

„*A moro betre wi kiri taki* (het is beter er niet over te spreken),” merkte de waschvrouw op, en maakte een einde aan het gesprek, zeggende: „*sribi de kili mi*” (ik heb slaap). *) Wasje ging slapen en de goudvelver nam afscheid.

„*Grantangi foe dem bakra di opo dem soema hai di men' tapoe* (dank zei den leeraars die de oogen welke gesloten waren van hen geopend hebben)” dacht ik en teleurgesteld, dat ik heden geen anansitori had mogen hooren, zocht ik mijn legerstede op.

L AATSTE REIS. DOOR HERMAN ROBBERS.

Aan Koos.

Kwart voor vijven, en de table d'hôtes begon pas om half zes; toch waren de meeste heeren al binnen, zaten te domineeren, te kletsen en bitter te drinken in de laaggezolderde ontvangkamer, vóór, aan straat. Hun stemmen kwekten of schorden zwaar door de rooken-drank-atmosfeer van dat donker-ommuurde vertrek-in-schemer — 't was in 't laatst van October, een vale, verwaaide en verregende dag. Door de met druipende druppels beslagen ramen zag je de menschen buiten, op 't wijde marktplein, met hun glim-paraplu's opwerken tegen de rukkende wind- en water-vlagen.

Maar in die kamerbeslotenheid krompen en rekten zich grauwe rookwalmen, wee-zoetig stinkend, ongestoord in de stille zwoelte boven de roode, drankzwetige hoofden. Handelsreizigers allemaal, behalve de logementhouder zelf, en de oude dokter, table-d'hôtes-abonné, die er geregeld om vier uur al zat, te domineeren, te rooken en bitter te drinken. Zijn lange, witte, krul-woeste baard gaf aan het

*) Letterlijk: de slaap gaat mij dooden.

Laatste Reis.

onaanzienlijk gezelschap een valschen schijn van eerwaardigheid.

Van tijd tot tijd gaapte de deur-naar-de-gang piep-snerpend open, zakte weer lammerig toe, met een schokje; dan was er, in tocht-kille buitenluchtvlaag, weer een binnengekomen; die stond bij den kapstok zijn natte overjas uit te trekken, nahuiverend nog en klein-oogend de kamer in

„Heeren! . . Aha! Bonjour van Asselt!”

„Zóó! Jij ook 's hier, Kuipers?... Gaat 't? Lekker?”

„Dank-ie, perfect!... En jij?... Alles kets thuis?”

„Prachtig, kerel!”

„Maagbitter, ober! Een krasse, hè?”

„Geef mij nog een oranje!”

„Nou, weet-je wat, geeft er mijn dan ook nog maar eentje, maar zeg, dan nou 's een heele, hoor! En nie soo morse!”

„Asjeblijft, heeren!”

Aan de naakte, gladde, beplaste, bekringde, donker mahonie tafel in 't midden, zaten twee heeren in kranten te kijken, en één in iederen hoek van de groote, glimmige, kaal-zwart betrijpte kanapee; die lagen lui, handen in zakken, beenen gestrekt, de lange sigaren scheef geplant in de mannelijk-bars vertrokken monden. Dan nog zes om de speeltafel, ofschoon er maar vier domineerden; de andere twee keken, rookende, toe, rieden aan, rieden af, zwetsten en graptten er onder door. Dat ergerde telkens den ouden dokter, die hield van zijn spelletje vóór den-eten; hij gromde dan wat in zijn witten baard over dat flauwe gedonderjaag eeuwig-en-altijd, nooit 's je kop bij je spel kunnen houden. Maar dat waren ze van 'm gewoon, niemand lette er meer op, ook niet de hôtelhóuder, vettig blonde, gaarne nog jong schijnende man, die meespeelde met een vervaarlijken ernst, recht op en kin-plooiend-gewichtig zijn steenen bekeek, door 't stalen lorgnet, dat halfweg zijn vormloozen zwetigen neus te wiebelen zat, vreemd ding nog altijd op 't vlak-banale, paf-bleeke kelnergezicht met het afgevreten, geelpiekige snorretje.

„Zit je-n-em weer 's te raken, dokter?... Hei-je je borrel d'r nog niet uit?”, riep een van die op de kanapee: stil na-lachend schudde

zijn liggende lijf; de breede, gouden horloge-ketting schommelde op 't bloemetjesvest.

Toen de oude, eentoonig grommend, in-eens boos-rood het hoog-kale voorhoofd: „God-allemachtig, as ik 't daarvan most hebben, van die paar armzalige centen, die jemie ver-speelt!... kon 'k me wel ophangen!... Maar ik kan 't je niet kwalijk nemen, hè, je mot ze verantwoorden 'an de patroon!...”

Vet-schaterig gierden ze 't uit: die is goed! Ook de twee aan de tafel keken nu lollig lachende op van hun kranten, maar de hôtelhóuder, altijd beleefd strak-ernstig, en, kwasi-mannelijk-krachtig, ieder woord accentueerend: „Laat ze maar praten, dokter! Sjaloezie! En anders niets, dát is wat ik zeg! Daar is er geen één die tegen u op kan!”

„Zeg, Deurman, wat heb ik gehoord? Je gaat zoo verbouwen?” vroeg luid-joviaal de laatst binnen gekomen meneer, die nu breed-geplant in een leuningstoel zat: „Wat scheelt er 'an, hè-je-n-al duite te veel?”

„Juist, meneer Kuipers, daar heeft u 't precies,” — de hôtelhóuder glimlachte nu, even bleek-blozend, vereerd, gooide zijn vettige, kam-doorploegde hoofd achterover, zoodat hij den man die hem aan had gesproken door zijn lorgnet in 't gelaat kon zien: „Maarre... 't werd tijd, vindt u niet?”

„Och!”, viel een van de spelers in, met sekurigen ernst, kalm-pedant air van rustigen burger, „nee, dat sel ik soo grif toch nie-segge... Ik mag dat ouwerwetsche nog wel, hoor!... 't Was degelijk, hè?... Waárom deugt dat nou eigenlijk niet?”

„Zeker, meneer, groot gelijk!”, haastte Deurman zich toe te geven, gewichtig knikkend dien kant op — de bruin-gele haarpieken deinden mee —, „maar, hoort u's hier... Wat willen de menschen tegenwoordig, niet-waar?... Wat wordt er vereischt, mag men wel zeggen... 't Nieuwste is nog niet nieuw genoeg!”

„Hier, man! Spelen! Niet leuteren! Vijf om vier!”, zwaar-grauwde de dokter.

Maar die in den anderen sofahoek, klein glans-blond plak-scheiding hoofdje, 't jonge gezicht rook-vlekkig en opgezet al van den drank, schetter-praatte luid: „Nou, zeg, Deur, snij nou niet op!... Je kan nou waarachtig

toch niet beweren dat er an die kast van jou nog wat nieuws is te zien!... Beware!... Boven mot je oppasse dat je niet van de been raakt, zoo scheef loopt de vloer in de kamers, je verbeeldt je soms dat je an boord van een schip bent!"

„Dat leit er nou wél wat an, hoe dat je-d-er opkomt, en dan... welke tijd van den dag", zei lijm-langzaam weer die bedaarde speler, droog-komickeling, zelden lachend.

„Ha ha!... Hij's goed!... Steek die in je zak, Kees," riep Kuipers 't jonge mensch schaterend toe; ook anderen lachten of meesmuïlden, loerend tersluiks elkaar in de oogen.

„Toch heeft meneer Jansen gelijk," zei Deurman, altijd ernstig-gewichtig, poseerend voor eerlijk-soliede, royale hôtelman, „de boel wordt te oud. Daarom heb ik er ook maar in-eens toe besloten, 't heele zaakje vlak tegen de grond en een mooi nieuw pand!"

„Goed, dat je vrouw's vader juist overlejen was, toen je daar zoo in-eens toe besloten bent, zeg!", lachte Van Beest, de man met het bloemetjesvest over zijn kwabbigen buik, die zwak schudde, bijna voortdurend.

„Dat's 't nèt, meneer, die ouwe baas is nou eris precies op zijn tijd er van door gegaan, hè? Dat zie je niet iederen dag!"

„En nou wordt 'et zeker weer zoo'n kasteel met schietgaten, hè? Of zoo'n lange loods, zoo iets as de Beurs in Amsterdam!... Godskristus, zeg, wat een ding is dat toch!... 'n Schande!"

„Pardon, meneer Kuipers, moet ik net niks van hebben, hoor!... Niets van al dat moderne, die zoogenaamde kunstbouw... of hoe noemen ze 't..."

„Jugendstil", riep van de tafel er een, over zijn krant.

„Nee... dat's de nieuwe-gids-stijl," lijmde de kalme man aan de speeltafel.

„Juist, meneer Boom, precies." Deurman glimlachte zelf-bewust schrander.

„Wat donder! Jolie met je imbécile geklets, let toch liever op je spel!" grauwde de dokter.

„Maar zeg nou's, Deur, hoe mot 't dan worden," vroeg Kuipers weer.

„Nou, meneer, mooi!... nee, hoor, prachtig!... Ik kan u de teekeningen op 't moment niet laten zien, ze zijn bij de arsjitekt. Maar...

echt mooi, hoor!... 'n Hardsteen onderpui natuurlijk, en dan overal balconcs en erkers, en van die gekleurde glazen en steentjes, elegant, wat ik u zeg!" Lichtblozend draaide de gewezen kelner, zelfingenomen, zijn glimmerig zwetende hoofd, keek van den een naar den ander.

Weer schokte de deur, met een zeurig gekerm, half open; een oude man slofte blazende binnen, moeilijk gebogen zijn tamelijk lange, slap-lijvige sjofele-heerenfiguur, onder zijn arm een pak in overal schunnig gebarsten zeildoek, dichtgebonden met rafelig veterband. Zijn groote, grove, verweerde tronie uit, staarden tranende bolle oogen, dof licht, langs den enormen, paars-rooden neus, waar een druppel aan hing, boven zijn geel-witten borstelsnor. De barstige mond, om 't hijgen half open, deed de onderkaak apig naar voren staan. Zijn vaal-grijze broek, ofschoon veel te kort, was van onderen zwart en scheef gekreukeld van 't modderwater; ook op de rug en soepwijde mouwen van zijn oud-modische, vuil-bruine overjas doften donkere natte plekken. Zijn mond tot een pijnlijken glimlach plooiend, aantikkend even zijn rondon, vaalviltten hoed, bromde hij zwakjes: „G'n avond, heeren!", plofte zijn pak met een lammigen schok op het tafeltje bij den kapstok neer. Dan, met een snel-schuwen blik door die kamer vol mannen en rook, ging hij drift-haastig de deur weer uit, alsof hij iets van gewicht had vergeten.

Een paar stemmen hadden teruggegroet, gedachteloos, dof: „Goeie-middag... Zoo!... M'neer!...

Maar toen hij de kamer weer uit was, zei Van Asselt: „Dat's de ouwe Dikkeboer, hè?... Wat ziet-ie 'r uit!... Je zoudt 'm haast niet herkennen!..."

„Wát zeg je? Was dát de ouwe Dikkeboer, vroeger zoo'n kranige, militaire figuur?" riep Jansen, draaiend aan de punten van zijn kneveltje.

De rood-vleezige Kuipers knikte zwijgend, krulde zijn lippen vooruit, zijn wangen zoo trekkend in dikke plooiën: „Tja... tja... tja!"

Maar Deurman, wijs en gewichtig: „Ja, heeren!... Dat is-t-ie. Niemand anders dan de ouwe Dikkeboer, hoor!" 't Was hem nu